

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nicolai Revsneri Leorini Lavinga, Oppidvm Rhetiae
Amoenissimvm Ac Pervetvstvm, Sitvm In Ripa Danvbiana**

Reusner, Nikolaus

Lavingae, 1567

VD16 R 1442

Ad Andream Crvsivm Virvm Magnificvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12428

NICOLAI REVSNERI
LEORINI LAVINGA, OPPIDVM

*Rhetiae amœnissimum ac peruetustum, situm in
ripa Danubiana.*

AD ANDREAM CRVSIVM VI-
RVM MAGNIFICVM.

Altera post hyemē pulsam iam vertitur aestas:
Brachia bis Titan pressit adusta Nepæ:
Ex quo Vindelica CRVSI digressus ab vrbe
Accolo Danubij grande fluentis aquas.
Inter et Aonidum sacros ascitus alumnos:
Quos Lauinga sinu diuite pulcra fouet:
Ingenij cœpi vulgares spargere dotes:
Et Clarij signis castra locare chorj.
Hic domus, hîc dulcis requies, hic patria fesso
Contigit: hîc mea me viuere fata volunt.
Hic iuuenile Deus decurrere molliter æuum
Et fato placidos det meliore dies.
Vrbs salue, celebris contermina fluctibus Istri:
Vrbs minimas inter non habitura locum.
Salue cara domus: cari saluete penates:
Cum doctis salue gnaua iuuenta viris.

A ij Fortunata

Fortunata nimis, sacris vrbs hospita Musis:
Ducere qua letos gaudet Apollo choros.
Quid primum, quid sine canam? quo carmine laus
Prosequar, ut fas est, vrbs generosa, tuas?
Non ego te dubitem media regionis in ora
Teutonice Rhetos inter habere locum.
Quis neget hanc quondam crebris in cursibus
Imperij limen Roma fuisse tui?
Navis habet formā: situs est deuexus ad Ausp
Mœnia qua flumen nobile parte secat.
Panditur ad Zephyri vehementes Suenia flatu
Herculis Almanni nomine dicta Ducis.
Eurus ad Auroram Boiorum clauditur agri
Regna Palatinus Dux propiora tenet.
Francigenæ Boream spectant, septemq; triones
Excipit imbriferum Rhetia prima Notus
Ergonec hyberno nimium plaga frigore torpet
Nec nimis æstiuis solibus vsta sitit.
Nec tibi temperies cœli moderata salubris
Deficit, aut culti fertilis vber agri.
Aëris æquatus puri te spiritus afflat:
Nec venti lædit pestifer vllus odor.
Non tibi sulphureæ subeunt per concaua ventæ
Nec rapido Titan excoquit igne fretum.

Putida nec tetras exhalant rura Mephites:
Arua nec illuvie sunt tibi fracta soli.
Saxa tenes subtus concreta perennibus undis:
Dulcibus ut tellus adfoueatur aquis.
Algida latantes humectant flumina campos:
Sæpe solent fessis illa lenare sitim.
Nec densæ sterili surgunt hic arbore sylva:
Fertilibus passim terra virescit agris.
Maxima planicies campis exulta patescit:
Ac spatij æquis latius arua premit.
Oppida longinquo prospectu pluravidentur:
Tàm situs est huius planus & æquus agri.
Pascua nec pecori desunt, nec fontibus undæ:
Nec tellus herbis, arboribusq; caret.
Iugera depascunt pratorum lata iuuençj:
Lanigerum tondent gramina lata pecus.
Finitimos quercus montes, pinusq; coronant:
Consita labentes fraxinus ornat aquas.
Nauibus hinc abies accommoda crescit, & ilex:
Irrigui crescit fontis amica salix.
Quid saltus virides? quid amœnos gramine campos?
Quid latas segetes? culta quid arua loquar.
Non ager Aegypti fecundus, & vsibus vber,
Non laudi certet terra beata tua.

A ij Cedans

Cedant Hesperia, cedant tibi Delphica Tempora
 Cedat & arboreis Ausonis ora iugis.
 Lata bis hic quamuis ingenti fœnore frugum
 Munera ruricolis grata rependit humus:
 'Alta licet Citrus puleris hic surgit in hortis:
 Atq; humilis Paphia Myrtus amata Deo,
 Ficus hic gratis, oleis licet arua reudent:
 Curuat asq; grauant Punica mala comas:
 Quisq; suos oblectet ager: sit diues Amomo:
 Cinnama cum costis, thuraq; læta ferat:
 Gratulor his campis: huic nostræ gratulor vrbis:
 Ister arenoso quæ secat amne solum.
 Quæq; secat, grauidis vestitos frugibus agros
 Prænatat: & liquidis vberimundat aquis.
 Ister ad Auroram fœcunda per arua volutus
 Teuonicas inter maximus Ister aquas.
 Qualis in Aemonijs Peneus nobilis oris
 Undiq; rura ferax inter amoena fluit.
 Qualis in Euganea fluuius Phaethontius vberis
 Aurifer Hesperio qualis in orbe Tagus.
 Confouet hic placidi terras clementia cæli,
 Almaq; conuestit mœsibus arua Ceres.
 Densa seges passim maturis flauet aristis:
 Fructibus & fœtus semper abundat ager.

Gargara mirentur flauo ditissima cultu,
Miretur Lybia fertile sæpè solum.
Educat hìc hortus Lenæas cultior uas:
Quæ liquidi præbent dulcia dona meri.
Prunæq; luxuriant, & mala Cytonia ramis:
Et quæ sanguineo morali quore rubent.
Musæ nec quisquam pyra, iuglandesq; requirat:
Appositumq; tenent Persica flaua locum.
Sunt & præcoces cerasi: sunt mitia poma:
Sunt coryli, ciceres, ordea, pisa, fabæ.
Adde tot herbarum species, arbustaq; læta:
Quosq; suo flores parturit ora sinu.
Rosmaris hìc passim texendis apta corollis,
Floribus halantem spargit odora comam.
Naribus hìc gratam diffundit Amaracus auram:
Vere nouo violæ, lilia vere nitent.
Sed neq; Cupressus, nec Eryngion vtile nuptis,
Nec rosa purpurei plena pudoris abest.
Non croceum cingens Narcissus floribus albis:
Pulcer & infausto natus Adonis auo.
Quid Thyma? quid Nardi latè redolentis aristas?
Quid Casias virides, Iuniperumq; loquar?
Quid calthas? & quid cariophylla grata? quid
Quid Tilie flores, purpuræ sue rosas? (Irim
A iij Nec

*Nec Thymbras graciles, maluasq; silebo? sumq;
 Fructibus est amisi, foeniculiq; locus.
 Ruta virescit passim saeuus inimica colubris:
 Quae dira prohibet mixta venena manu.
 Salvia quam circum capiti, cerebroq; salubris,
 Aut propè mollita surgit Hysopus humo.
 Non tamen hic cistum, non mollis grana cumini
 Transierim: flores non Melilore tuos.
 O nimium felix campus: mala semina sulcis
 Ni quoq; sparsa forent: quae modò prodit humo.
 Infelix lolium, foedum quod virus in auras
 Spirat: & hoc pacto germina laeta necat.
 Sic nihil excellit, quod idem sit criminis experti.
 Adiunctum virtus maxima crimen habet.
 Vnus ager tribulas, & lilia candida nutrit,
 Mors simul exigua vitæq; crescit humo.
 Quo verò fontes? & quo vos carmine dicam
 Flumina? quæ lætis rura fouetis agris.
 Brentia te, vario quæ ditæ oppida pisce?
 Quàm vario diues vix fuit alta Pharos.
 Te quæ sic dubio lapsu refluisq; fluisq;
 Aemula Maandri Zuega feracis aquae.
 Et te frondosis quæ vallibus vndiq; cincta
 Amne susurranti mitior Aega strepit.*

Vos Nymphæ Satyriq̃ colunt, vos Naiades vda:
Oreadum nouit vos Charitumq̃ chorus.
Est locus herbiferi propè ripam consitus Istri:
Pulcer & irriguis semper amœnus aquis,
Linea perfundunt hic velamenta colonj:
Dum superent albam versa nitore niuem.
Sol licet æstiuus vrat feruoribus agros:
Erigonesq̃ micet torrida stella canis:
Frondea populej præbent vmbracula ramj:
Lentaq̃ vicino crescit in amne salix.
Alta nec alnus abest: nec fraxinus vtilis hastis:
Gramineum velat fertilis herba solum.
Non valles Aetnæ, gelidi non mirer Helori:
Delitiæ cedant pulcer Adonj tuæ.
Cedat & Hemigenis labens sub rupibus Hebrus:
Orchomeni cedat, Panchæi cumq̃ solum.
Nec vos contulerim Peneia rura: nec hortos
Diuitis Alcinoj, Castaliumue nemus.
Parturit hic flores tellus currentibus vndis:
Prataq̃ muscoso mollia fonte sonant.
Tâm gelido: quàm si Brumali frigore manet:
Cum gelidam Boreas spargit ab axe niuem:
Tâm liquido: quàm sit lucens Aganippidos vnda:
Quàm sit Blandusiæ vitreus humor aquæ.

A v Applaudens

*Applaudunt volucres : & mulcent cantibus animi.
Quæq; subest, placido sibilat vnda sono.
Sæpius hîc densa lassus requieuit in vmbra,
Proiectus tenero languida membra solo.
O volucres : ô gramen : & ô gratissima Tempe:
O sopor : ô cespes mollis ? ô vmbra levis.
Quàm spectare iuuat tractus, habitumq; locorum.
Quàm Musis hîc est viuere dulce meis.
Sed neq; me tantum sub opacis frondibus vmbra,
Nec iuuat irriguis ora salubris aquis :
Nec liquidi fontes : nec consita frugibus arua :
Nec cœli facies, temperiesue locj :
Quantum, grata facit quæ sacris otia Musis,
Nuper ab illustri principe structa domus.
Principe, qui veræ pietatis idoneus auctor
Stirpe Palatina nobile stemma trahit.
Qui meritis urbem, donisq; frequentibus ornat,
Laudis & instituit tactus amore scholam.
Qui precijs animos doctas accendit ad artes :
Imbuit ac verâ cognitione Dej.
Quas non hîc artes haurit, linguasq; iuuentus ?
Quæ non autorum noscere scripta licet ?
Traditur hîc pulcro formatrix ordine lingua,
Quæ primis aperit grammata nexa modis.*

Quæq; secare dolos, & opertos soluere nodos,
Veraq; cum falsis cernere dicta docet.
Verbaq; mellito quæ format culta lepore:
Eloquij & facilem vimq; modumq; tenet.
Quid memorem numeris secreta volumina rerum
Quæ docet: & cælo sydera iuncta notat?
Tramite conuexum quo sol decurrat Olympum:
Quas obeat cursu Cynthia Luna vices.
Quæ simul abstrusas naturæ noscere causas:
Quæ medica morbos arte leuare docet.
Hinc quæ consilijs homines, & moribus vrbes,
Officijsq; iubet tecta domosq; regi.
Quid? quod & Historiæ campis spaciatur apertis:
Temporis & prisce discere gesta licet.
Sive Palæstims quæ facta leguntur in oris:
Sive Latij maus noscere iura soli.
Sive sub olympiadum cum Græcia floruit annis:
Cinxit & Iliacas obsidione domos.
Tum verò studijs sacra sunt æquata profanis:
Expediunt sensu calicæ verba pio.
Tamq; sonis viuus, calamo quàm diuine, veræ
Adseritur sanctum religionis opus.
Queris, an & leges sacras, & iura professi,
Arma grauis doceant ciuica ferre fori:

Omnibus

Omnibus ut studijs, sic hoc schola floret: habentq;
Diue locum libri Iustiniane tui;
Prætereo vates celebres: cultamq; Poësin;
Solavel ad mores ars facit illa bonos.
Numine mens vaturn viuax agitante calescit:
Vis & ab æthereâ non nisi sede venit.
Addimus his linguæ cultus, curamq; loquendi:
Attica siue magis, siue Latina placent.
Si Ciceronæi cultum bene dogma leporis,
Seu potius carmen dulce Maronis amas:
Quò minus hæc habeas, nihil impedit: omnibus
Personat in nostra scriptor vterq; schola.
Seu magis ore loqui placet Attica verba rotunda
Atticus orator, quod placet, ipse dabit.
Nec tacet Isocrates: suauis dulcedine lingue
Quo prior in Græca non fuit alter humo.
Quid loquar Iliacæ scriptorem cladis Homerum?
Quid loquar Ascræi carmina docta senis?
Quin etiam Solymis formamus vocibus ora:
Cara Deo quondam gens quibus usa fuit.
Quò feror? immensi res est memorare laboris
Omnia: cum linguis sint licet ora decem.
Quæ tibi si tenui coner perscribere versu;
Plus mihi, quàm in fas est, complacuisse ferat.

Sed mihi nec placeam, tibi nec placuisse laborem:
Si scriptis hæc non sunt potiora meis.
Non mihi vera loqui pudor est: neq. falsa fatebor:
Sincero residet nullus in ore dolus.
Felicem Dominum, si nulla concitus aura,
Quo pede iam cæpit, postmodò semper eat.
Felices populos, sua si nunc commoda noscant:
Commoda, quæ stupidum vilia vulgus habet.
Felices urbes, si leges artibus ornent:
Si studijs iustus non adimatur honos.
Mitibus his studijs legum veneranda potestas,
Iuraq. cum bellis, arsq. togata uiget.
Mitibus his studijs mores addiscere vitæ,
Naturæq. iubet mystica iura Deus.
Mitibus his studijs seruantur pacta fidesq.:
Magnorumq. Ducum conciliatur amor.
Vrbs etiam diues pecoris, ditissima frugum,
Ingenijs diues, diues abundat equis.
Edidit Albertum vetus hîc stirps nomine Magnum:
Quo prior in nostra non fuit alter humo.
Cuius si cuperem laudes æquare canendo:
Mentis inops dicar non meminisse me.
Ille vir est: studio qui indefessoq. labore
Naturæ nobis abdita nosse dedit.

Stat

Stat rebus contenta suis imperdita fama:
Gloria non ullo stat moritura die.
Singula quid referam? seu mœnia, siue domorum,
Seu populi cultus, munditiesque placent.
Seu circumfusus pagos, urbesque propinque
Seu magis artifices siue requiris opes:
Disperream, nisi sit satis his quoque dotibus autta.
Exiguo virtus sub lare sæpe latet.
Arcibus æquandas urbs in se continet ades:
Instructas opibus sic satis, atque uiris.
Respicit occiduam qua parte feracior axem:
Arx super egesto condita colle iacet.
Ambiguum, positu melius defensa, manuæ:
Tuta satis fossis, tuta uidetur aquis.
Splendida porticibus surgunt hic atria latius:
Digna Ducum mensis, Cæsareaque dapæ.
Quo uero memorem templum memorabile uersum?
Antiqua sacrum religione patrum.
Augustum templum, niueis sublime columnis:
Egregium foribus, fornicibusque cauis.
Quæne satis laudem te curia uoce? domosque
Quæ uel habent fruges, seu uel arma tenent.
Quæque fouent agros homines, & rebus egentes:
Quos uel dira lues, pauperiesque premit.

Fortuna

Fortunata nimis Respublica: iura senatus
Tranquilla cuius florida pace regit.
Qui neq. luxuria corrumpi deside pubem,
Otia nec patitur perniciofa scqui.
Qui præcepta Dej benefactaq. suspicit alti:
Nec uendit uili sacra Deumq. cibo.
Commoda qui curat sacrarum uincula legum:
Lædere nec iustos fasq. piumq. putat.
Quid moror? immensū est certā de promere summa
Vrbis, & illustris (crede uir ample) scholæ.
Te quoq. quem ueteris commendant nomina gentis,
Laude super cæli sidera ferre decet.
In te non tantum ueræ pietatis imago,
Ingenijq. uigor, consilijq. nitet.
Tu columen studijs, tu dulce leuamen egenis
In doctos confers præmia digna uiros.
Quo non ingenuas artes complecteris æstu?
Quo non subsidio templa scholæsq. fones?
Præmia quæ sacris non præbes uatibus? arte
Scilicet hac præstas, ingenioq. uales.
Carmina testantur, sua quæ tibi donat Apollo:
Et lyra, quam præbet Calliopea libens.
Nec iucunda deest lepidis tibi gratia uerbis:
Eloquio multum nobilitatis inest.

Quid

Quid? quod es humanus: nec tū potes ipse negare
Dulcia conuietus membra fuisse mei.
Pro quibus ut tenuis referatur gratia factis:
Nominis hūc fas est nos meminisse tui.
Credemihī, mea si Letheos fugerit amnes
Musa, pia sermo posteritatis eris.
Carmina morte carent, & carmine cognita uirtus
Notitiam reges carmine gentis habent.
At tu perge diu Musis, uir magne, fauere:
Te quoq; non paruum te manet inde decus.
Perge, nec exiguum precor aspernare libellum:
Ardua quod uirtus te pietasq; iubet.
Senserō, perpetuas tibi pangam carmine laudes:
Aeternoq; tuus tempore uiuet honos.
VALE.

AD GEORGIVM CR
COVIVM IVRECONSULTVM
ILLVSTRISSIMI SAXONIE
ELECTORIS AVGVSTI
CONSILIARIVM.